

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

Itum hoc celebramus, qui hodie quasi primam suam Epiphaniam in utero matris celebravit, ubi tanquam vera lux mundi, matrem suam beatissimam, Patruum Johannem, & cognatam Elisabetham illuminavit, ut omnes repleti Spiritu sancto fuerint, & Elisabeth gratulando, Johannes saltando, & Maria cantando id publicè ostenderint. Neque tamen B. Virginis Mariæ planè obliviscimur, sed commendamus virtutes ejus, eamq; aliis in Exemplum proponimus. Id majori illi gloriæ est, quam si in Papatu ad parietes picta, vel in processione circumlata divino cultu & veneratione afficiatur, & filio Servatori antepositatur, hoc enim ei tantum debetur, qui dicit: Ego Jehova, Esa. 42. v. 8.

Nos ad ipsum Evangelium transibimus, tractaturi ex eodem:

I. Ἄ θεωπολοῦσα, sive notitiam nostri.

II. Χριστογενεσία, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegetis.

IN prælecto Evangelio proponuntur nobis *duæ præcipua femine, sexus persona, V. & N. T.* quas Deus ipse tanti fecit, ut easdem per Archangelum Gabriel inviserit, ut supra communem naturæ cursum lætas puerperas & templa Spiritus sancti fecerit. Utraque enim prægnans est: *altera* sub corde portat benedictum illud mulieris semen, contritum caput serpentis, Genes. 3. v. 5. *altera* præcursorem Messia, Johannem Baptistam, cui Christus ipse postea testimonium perhibet, quod inter natos mulierum major non sit, Matth. 11. v. 11.

Ideo conventum hunc non parvi perdere, sed cogitare debemus, quod Spiritus sanctus hanc historiam in totius generis humani, præcipuè verò *coram mundo quidem despectarum, ac piarum matronarum honorem* consignari fecerit: ut hinc recordari debeant, quod divina Majestas eas non abjicere, sed omnitempere commendatissimas sibi habere velit, non enim apud ipsum masculorum aut feminarum est respectus, Gal. 3. v. 28. sed qui timet eum, & operatur justitiam, acceptus est ei, Act. 10. vers. 35.

Ad notitiam nostri hic deducemur, si spectemus:

I. *Maria peregrinationem.* Exurgens enim Maria in diebus illis, abiit in montana, cum festinatione, in civitatem Juda.

Aliàs in proverbio dicitur, quod virgines peregrinantes non magni æstimandæ veniant, facile enim sibi labeculam aliquam adspargere possunt, ut exemplum Dinæ probat, Gen. 34. v. 2.

Verùm B. Maria prægnantes suas itineris hujus suscepti causas habet, cui se accingit, non ex curiositate, sed ut fidem suam roboraret, ex exemplo agnatæ senioris Elisabethæ, de quâ Angelus dixerat, quod & ipsa conceperit filium in senectute suâ, quæ tamen hæctenus fuerit sterilis, ita ut naturaliter nulla proles ab ipsa speranda esset: Hinc incitata Maria iter hoc suscipit. Utrumque enim supra naturam erat, & quod ipsa sine viri congressu filium concipere & parere: & Elisabetha gravida esse deberet, quæ ab omnibus hæctenus sterilis habita fuerat. Hinc censebat, si hoc ita esset, se facilius credituram esse, in se quoque perfectum iri, quæ dicta sibi essent

sent à Domino. Fides enim velut candela est, quæ nisi oleo alatur, facile extingui potest, ideo Dominus nobis sacram cœnam, velut salutiferum aliquod alexipharmacum, ut eâ fidem roboremus ordinavit, hanc spernere non debemus, ne spernamus consilium Dei adversus nos ipsos, Luc. 7. v. 30.

Hic probent & examinent se virgines, an non quandoque ex curiositate, vel lascivâ deambulatum fuerint, & ad choreas encaniorum properaverint, ubi magis decuisset ipsas, ut domi mansissent, & rem familiarem curassent?

Id non raro accidit: mundus enim semper vitiosior evadit, & ut experientia probat, inveniuntur virgines, anmeretrices? quæ astutæ, inquietæ & impiæ sunt, cujus pedes in domo suâ non manent, nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos insidiantur, Prov. 7. v. 11. Verùm non raro accidit & illud: *Exiit Lucretia, rediit Helena.*

Quod si igitur Christianis virginibus fortè iter aliquod suscipiendum sit, *Maria conformet se:*

1. *Ratione propositi.* B. Maria cum cognata Elisabetha conferre volebat, de nuncio, quod ipsi Archangelus Gabriel attulerat, ut ita fidem suam roboraret. Ita nos ad ædem Domini recipiamus nos, ubi Deus voluntatem suam nobis manifestat, nullamq; occasionem negligamus, quâ fides nostra firmari possit, optimum quippe est, gratiâ stabiliri cor, Hebr. 13. v. 9.

2. *Ratione modi,* abiit enim in montana, *μῆτα σπηλιῶς*, cum festinatione. Hæc egregia virtus est, quæ quidem omnes, fœmineum tamen sexum præ aliis ornat. Sic ut ostium vertitur in cardine suo: ita piger

in lectulo suo, Prov. 26, 14. qui verò vigilans & industrius est, laboris sui compendium sentiet, sicut exemplum Jacobi probat, qui pro fidelitate & diligentia suâ, ditatus est ultra modum, & habuit oves multas, ancillas, & servos, camelos & asinos, Gen. 30. v. ult.

3. *Ratione termini.* Abiit enim in montana in civitatem Juda: hæc civitas Sacerdotalis Hebron fuit, uti eruditi autumant, sicuti inter civitates Sacerdotales filiorum Juda expressè recensetur, Jos. 21. v. 11.

Ita loca suspecta adeunda minimè sunt, ubi ratione doctrinæ & vitæ periclitari possumus, vel salutis naufragium fieri potest, 1. Tim. 1. v. 19.

Qui igitur sincerus & sine offendiculo esse vult, is ad civitatem Dei conferat se, quæ est ecclesia, Psal. 46. v. 5. & fugiat omnia scandala, ne & ipse convertatur ad stultitiam, Psal. 85. v. 9. Perstat enim immotum: Cum bono bonus eris, & cum viro innocente innocens eris, cum puro purus eris, & cum perverso perverteris, Psal. 18. v. 26. 27.

II. *Elisabetha visitationem.* Et intravit domum Zachariæ, & salutavit Elisabeth: Hoc iter satis longum fuit, nempe triginta duarum horarum, ut Brocardus scripsit, qui ipse Palæstinam lustravit: attamen teneram hanc virgunculam non tædavit iter hoc instituere, in gratiam cognatæ Elisabethæ, idque per pedes, ut Evangelista indicat.

Aliàs familiare Judæis fuit, ut non modo masculi, sed & fœmellæ & virgines equitarent, si iter facere tenerentur. Rebecca insidebat camelo, cum sponsus Isaac ipsi obviaret, Gen. 24. v. 64.

Axa filia Caleb asino equitavit, Jud. 1. 14. ut &c.

ut & Abigail, 1. Sam. 17. v. 20. Salomo uxores suas in lecticâ portari curavit, Cant. 3. vers. 9. 10.

Iisdem commoditatibus digna fuisset præ aliis B Maria Virgo: Verùm facultates ejus tantæ non fuerunt, ut asinum aut bigas sibi comparare, vel apud alios, mercede certâ conducere potuisset. Ideo in nomine Dei in pedes se conjicit, & superat omnes molestias, quas iter aliàs afferre solet, per caritatem, quâ cognatam suam amplectitur.

Hoc egregium exemplum est, cujus intuitu quilibet examinare se potest, utrum cor ejusmodi benevolam in invisendis amicis, & ipso actu ostenderit?

Multi enim obstinati inveniuntur Capricorni, qui aliorum ope se non indigere, adeoque nec, ut eos invitant, opus habere putant, hinc sæpè fit, ut proximi consanguinei, in civitate aliquâ, qui quidem propè sibi cohabitant, multis annis non conveniant, quid quæso facturi essent, si multa milliaria se jungerentur?

Hoc indecorum videtur. Amicorum enim est, se invicem quandoque intervifere & ita re ipsa demonstrare, quod amici sint.

Cum Alexander M. interrogaretur, ubi thesauros suos haberet? Amicos suos ostendit, eoq; indicavit, se pluris facere amicum, quàm aurum & argentum.

Nec perperam ille sensit: Amicus enim fidelis, protectio foris; qui invenit illum, invenit thesaurum. Sir. 6. v. 14. 15. exemplo sunt David & Jonathan, quorum animæ ita conglutinatae fuerunt, ut dilexerint se invicem, quasi animam suam, 1. Sam. 18. vers. 1.

Imitare hoc, & parem amicis & consanguineis benevolentiam exhibe;

1. *Visitando.* Id fecere Moses, Act 7. v. 23. Jethro, Exod. 18. v. 7. David, 1. Sam. 17. vers. 18.

Idem & nos faciamus oportet. Nisi enim id fiat, indicium est, quod non magnoperè nos invicem curemus. Quomodo verò fratres & consanguinei id aliquando excusabunt? Sanè quia in amicis nullam dilectionem probarunt, Dominus quoque ipsis amicitiam suam renunciabit, dicens: Non novi vos, Marc. 7. v. 3.

2. *Salutando,* salutavit enim Elisabeth. Hoc gentilibus quoque probatum est, id eò Cato ait: Saluta libenter. Quanto magis nos decebit, ut nos invicem salutemus osculo sancto, Rom. 16. v. 16. *Amica enim saluatio, non modo signum est benevolentia, quam nobis invicem exhibere tenemur, sed & fidelis precatio, quâ proximo optima quæque ab altissimo voventur, id eoque non frustranea erit, desiderium iustorum profectò bonum est, Proverb. 11. vers. 13.*

Abiit verò hypocrisis Ioabitica, 2. Sam. 20. v. 9. Nam in Christo Jesu veritas, Eph. 4. v. 21. Viri enim sanguinum, & dolosi, non dimidiabunt dies suos, Psalm. 55. vers. ult.

3. *Consultando.* Maria cum cognata seniore conferre vult, de angelico nuncio, & ejus consilio uti. Sic juniores non alta sapiant, Rom. 12. v. 16. sed seniores consulendo honorent, si dubiù aliquâ in re sint. In antiquis etenim est sapientia, & in multo tempore prudentia, Job. 12. v. 12. Hoc si Rehabeam fecisset, in Majestate Salomoni & Davidi par mansisset: quia verò reprobatò seniorum consilio, juniorum amplectebatur, experiri cogebatur, ut decem

cem tribus ab ipso desciscerent, 1. Reg. 14. vers. 8. seqq.

Quod si igitur in his tribus B. Mariam sequamur, & amicitiam colamus, ejusmodi opus facimus, quod Deo probatur, & hominibus, Sirac. 25. v. 1.

III. *Trimestrem commorationem.* Manfit enim Maria cum Elisabetha quasi mensibus tribus, & reversa est in domum suam.

Hinc apparet, quàm *grata & accepta* ibi fuerit, secus enim non tam diu perseverasset, sedulitate enim & benevolentia suâ omne fastidium exhaurit.

Aliàs noti sunt triti versiculi:

Post tres sæpè dies vilescit piscis &
hospes,

Nî sale conditus, vel sit specialis amicus.

Verùm B. Maria constanti benevolentia ibi tractata fuit, aliàs tam diu illam ibi non perseverasse, consentaneum est. Sed & procul dubio officii & observantia suâ hospites sibi devinxit, & cognata Elisabetha, quæ ob senectutem & vicinum partum rei familiari minus commodè præesse potuit, fidelem operam præstitit.

Hic virgines inspiciant & probent se, utrum & ipse, si fortè post obitum parentum, hospitio Procuratorum & consanguineorum utantur, labores subeant, & in re familiari administrandâ operam suam iis locent?

Sanè dignum est virginibus, ut officiosi sint, & matri in œconomia manum adjutricem præbeant, id enim quartum præceptum requirit, quod primum est (in alterâ tabulâ) in promissione, ut bene sit illis, & sint longævi super terram, qui illud observare studeant, Exod. 20. v. 12. Eph. 6. v. 1.

Verùm pauca inveniuntur: plurimæ di-

scunt circumire domos, verbosè & curiosè loquentes, quæ non oportet, 1. Tim. 5. v. 13. aut moliendo & comando se, tempus terunt, & laborem cane pejus & angue fugiat. Imprimis si procuratorum & consanguineorum epulis fruuntur, non putant convenire sibi, ut in laboribus adjutrices sint.

Sed meliorem laudem meretur *Rebecca*, quæ licet venustissima esset, & decora nimis, tamen non erubuit hydriam in scapula suâ portare & matri aquam ex fonte apportare, Gen. 24. v. 15. seqq.

Rachel filia Jacobi oves pavit, Gen. 29. v. 6. Quod & filia *Jethro* Sacerdotis Madian fecerunt, Exod. 2. v. 16.

Id Spiritus sanctus his virginibus ad æternam gloriam consignari voluit, ideò matres à juventute eas domus curam habere, docere debent, Tit. 2. v. 4. hoc per necessarium est: Adolefcens enim imbutus, juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea, Prov. 22. v. 6.

De Secundo.

TRansibimus nunc ad alteram partem, *Χριστοπροσίαν*, sive notitiam Christi meditaturi. Hic nobis contemplandus proponitur:

1. *Tanquam ventris Maria fructus*, ait enim Elisabeth: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui.

Hoc ipso confirmatur Articulus fidei, quem Apostoli simbolo suo inseruerunt, ubi unanimi consensu profiteamur, quod Christus Servator noster, *conceptus sit de Spiritu sancto, natus ex Mariâ virgine.* Hæc res magni momenti est. Quia enim omne, quicquid ex carne natum, caro est, nec potest

Cccc

est